

**Prikaz knjige: Paulsen, Bair, Helms –
TAKTIČKA KRIMINALISTIČKA ANALITIKA
– ISTRAŽIVANJE I ISTRAGA
CRC Press Taylor & Francis Group, 2010.**

UVOD

U izdanju CRC Press Taylor & Francis Group 2010. godine objavljena je knjiga **Taktička kriminalistička analitika – istraživanje i istraga** (*Tactical Crime Analysis – Research and Investigation*, ISBN 978-1-4200-8697-3), čiji su autori: Derek J. Paulsen, Sean Bair i Dan Helms.

Derek Paulsen je izvanredni profesor na Eastern Kentucky University u Richmondu, te se primarno bavi mapiranjem kriminaliteta i kriminalističkom analitikom o čemu je objavljivao brojne članke u recentnim publikacijama. **Sean Bair** je predsjednik tvrtke Bair Software, Inc. koja obavlja savjetničke usluge ali i osigurava obuku o novim tehnologijama za policijsku, obavještajnu i vojnu zajednicu. Također je bivši kriminalistički analitičar i policijski službenik. **Dan Helms** je privatni savjetnik koji radi za različite vojne i policijske agencije. Radio je kao kriminalistički analitičar u Las Vegasu (*Metropolitan Police Department*) gdje je specijalizirao prostornu, odnosno spacijalnu analitiku i predviđanje serijskih kaznenih djela. Isto tako bivši je program-menadžer (*Crime mapping and Analysis Program – CMAP*).

Cilj knjige je usmjeren prije svega na doprinos kriminalističkom istraživanju u smislu kvalitetne primjene kriminalističke analitike i njezinih dostignuća u analitičkim tehnikama. Knjiga je opsega 225 stranica i sadržajno je podijeljena na dva dijela od kojih je prvi dio teoretski, a drugi praktični. Prvi dio knjige sastoji se od devet poglavlja: 1. Uvod u kriminalističku analitiku (3.-8.); 2. Razumijevanje kriminalnog ponašanja (9.-24.); 3. Bihevioralna geografija (25.-44.); 4. Razrada vrsta kriminaliteta (45.-56.); 5. Povezivanje kriminaliteta (57.-76.); 6. Vremenske analize (77.-90.); 7. Geografsko profiliranje (91.-108.); 8. Predviđanje i predikcija (109.-126.) i 9. Postupanje (127.-138.). Drugi dio knjige sastoji se od šest poglavlja: 10. Započinjanje (141.-148.); 11. Identificiranje uzoraka korištenjem IZE metode (procesni modeli) (149.-154.); 12. Minimiziranje i maksimiziranje – IZE metoda (155.-166.); 13. Bihevioralna dimenzija: opisivanje problema (167.-170.); 14. Vremenska dimenzija (171.-188.) i Prostorna dimenzija (189.-212.). Na kraju knjige je naveden popis referentne literature (213.-218.), kao i indeks pojmova (219.-225.).

1. PRIKAZ KNJIGE S TEMELJNOM ANALIZOM POJEDINIH POGLAVLJA

U prvom poglavlju knjige pod nazivom **Uvod u kriminalističku analitiku** (*Introduction of Crime Analysis*) **kriminalistička analitika** se definira kao disciplina unutar područja javne sigurnosti koja ima za cilj prikupljanje i analizu podataka usmjerenu ka donošenju odluka. Korištenje mogućnosti kriminalističke analitike i vještina analitičara su neizostavne kod razjašnjavanja bilo kojeg kaznenog djela. Kriminalistički analitičar mora imati široko znanje kako bi djelotvorno primjenjivao analitičke tehnike. Razlikuju se četiri područja analitike:

1. **administrativna analitika** – podrazumijeva studiju policijske učinkovitosti i uspješnosti
2. **strateška analitika** – podrazumijeva sveobuhvatnu identifikaciju, procjenu, analizu i razjašnjavanje *nespecifičnih* kriminalističkih problema (trendovi kriminaliteta)
3. **taktička analitika** – obuhvaća sveobuhvatnu identifikaciju, procjenu, analizu i razjašnjavanje *specifičnih* kriminalističkih problema (kriminalistički incidenti, obrasci kaznenih djela, serijska kaznena djela)
4. **operativna analitika** – podrazumijeva studiju i *podršku specifičnim* policijskim aktivnostima u identifikaciji, procjeni, analizi i razjašnjavanju specifičnih kriminalističkih problema (cilj je otkriti svaki individualni problem što je prije moguće kako bi se odlučno i učinkovito poboljšala javna sigurnost kroz određenu policijsku operaciju).

U Sjedinjenim Američkim Državama vještine taktičkog kriminalističkog analitičara se najviše koriste u policijskoj službi, te se zbog toga najviše razvijaju tehnološki alati i specifični softveri koji pomažu u radu policije.

U drugom poglavlju knjige pod nazivom **Razumijevanje kriminalnog ponašanja** (*Understanding Criminal Behavior*) naglašava se da se policijska taktika temelji na nekom obliku kriminološke teorije. Bez razumijevanja činjenice zašto netko čini kazneno djelo, ne mogu se razviti učinkoviti odgovori na kriminalitet. Sa stajališta taktičkog kriminalističkog analitičara razumijevanjem kriminalnog ponašanja i motivacije osigurava se pomoć u određivanju potencijalnih žrtava, ugroženih područja i odabiru strategije djelovanja. Ovo poglavlje obuhvaća nekoliko teorija koje su ključne za razumijevanje pojedinačnog kriminalnog ponašanja i taktičke kriminalističke analitike kao što su:

- **teorije rutinskih aktivnosti** (*theories of routine activities*) – kazneno djelo je rezultat konvergencije triju elemenata u vremenu i prostoru i to: motivirajućeg počinitelja, pogodne mete i izostanak odgovarajuće zaštite. Sa stajališta taktičkog kriminalističkog analitičara ova teorija je slična teoriji racionalnog izbora s naglaskom da se kod odabira žrtve, mjesta počinjenja i drugih elemenata počinitelj usmjerava dnevnom rutinom žrtve kao ključnim elementom odabira njezine pogodnosti;
- **teorije kriminalističkog uzorka** (*crime pattern theories*) – ova teorija fokusira se na spajanje elemenata koji kreiraju kazneno djelo s naglaskom na način na koji počinitelj odabire pogodnu metu. Naime, kod odabira žrtve u određenom prostoru i vremenu na počinitelja utječe neki oblik motivacijske želje koji se temelji na mentalnom obrascu ponašanja počinitelja. Ti obrasci ponašanja po-

mažu u stvaranju strategija kriminalističke prevencije kao i strategija za vođenje kriminalističkog istraživanja;

- **racionalni izbor** (*rational choice*) – počinitelj kaznenog djela razmišlja kroz prizmu potencijalne cijene odnosno dobiti, kao rezultata počinjenja kaznenog djela. Naime, temeljem racionalnog izračuna počinitelj izabire počiniti kazneno djelo ili ne. Sa stajališta taktičkog kriminalističkog analitičara ova teorija se često koristi kao pomoć u objašnjavanju načina na koji počinitelj bira žrtve, odabire mjesto počinjenja ili druge elemente povezane sa izborom mete s ciljem stvaranja odgovarajućih strategija.

Sve obuhvaćene teorije povezane su s analitičkim rješavanjem serijskog kriminaliteta s taktičke razine. Autori pri objašnjavanju svih teorija daju statističke i znanstvene pokazatelje koji podržavaju navedene teorije. Kako se teorije temelje na "prilikama", znanstvenici Marcus Felson i Ron Clarke ističu deset načela koja su usmjerena ka situacijskim tehnikama kriminalističke prevencije koje se u poglavlju detaljno obrađuju.

U trećem poglavlju knjige pod nazivom **Bihevioralna geografija** (*Behavioral Geography*) naglašava se važnost primjene bihevioralne geografije u taktičkoj kriminalističkoj analitici. Bihevioralna geografija podrazumijeva prostorni proces donošenja odluka, odnosno možemo reći da bihevioralna geografija analizira zašto je počinitelj u nekom prostoru odabrao određenu žrtvu za metu. Razlikuju se dva područja primjene ove analitičke metode: ponašanje u prostoru i prostorno ponašanje.

Ponašanje u prostoru je istraživački pristup koji se bavi načinom na koji prostorna struktura prilika za počinjenje kaznenog djela oblikuje distribuciju kriminaliteta (npr. provale u stambenoj četvrti). **Prostorno ponašanje** je područje istraživanja koje se fokusira na osobu i na to kako njegovo prostorno znanje utječe na individualno kriminalno ponašanje. Dakle, kod prostornog ponašanja naglasak je na *mentalnim mapama počinitelja, prostornoj svjesnosti, prostornoj aktivnosti i tzv. putovanju do kaznenog djela*, a svi navedeni aspekti imaju značajnu implikaciju na kriminalističku analizu i taktičku kriminalističku analitiku.

Mentalnu mapu Canter i Hodge opisuju kao "unutarnju reprezentaciju svijeta koju koristimo kako bismo pronašli svoj put i donijeli odluke o tome što ćemo i gdje učiniti". Jednostavnije rečeno, mentalna mapa je mentalna slika i opće geografsko znanje koje osoba ima o nekom području. U poglavlju se obrađuju znanstvena istraživanja koja se odnose na gore spomenute elemente prostornog ponašanja, a koji utječu na zaključivanje taktičkog analitičara. Naime poznavanje tehnika bihevioralne geografije, taktičkom analitičaru pomaže da razmišlja kao kriminalac i da procesuiraju informacije iz prostora na način na koji to čini serijski počinitelj. Poglavlje završava transkriptom razgovora s "Timom" – počiniteljem serije razbojništava od kojih su mu 16 dokazana zbog čega je osuđen na dvadesetpetogodišnju kaznu zatvora. On u razgovoru odgovara na niz pitanja koja se tiču odabira mete, svjesnosti prostora i drugih geografskih čimbenika koji su povezani s počinjenjem kaznenih djela što je vrlo interesantno s obzirom na to da se odgovori na ova pitanja dobivaju iz prve ruke, odnosno od serijskog počinitelja.

U četvrtom poglavlju knjige pod nazivom **Razrada vrsta kriminaliteta** (*Exploring Crime Types*) obrađuju se najčešće vrste serijskih kaznenih djela i karakteristika djela, počinitelja i žrtvi ubojstava, paleži, razbojništva, provala, krađa automobila i seksualnih

napada. Postoji nekoliko važnih karakteristika koja se tiču serijskih ubojstava, kako samog djela tako i počinitelja i žrtve, a koje mogu biti od pomoći pri taktičkoj analizi. Naime, prema studiji Hickeya (2002) većina serijskih počinitelja ubojstava su muškarci (90%), bijelci (73%) koji odabiru žrtve svoje rase, nepoznatu osobu i to obično samu mladu žensku osobu ili prostitutku, te autostopisticu.

Kako je razbojništvo jedno od češćih kaznenih djela u Sjedinjenim Američkim Državama, ističe se da unatoč uvriježenom mišljenju da je razbojništvo monolitno kazneno djelo – uočeno je da postoje dvije vrste žrtava i to individualne i poslovne, odnosno komercijalne. Iako obje vrste žrtava dijele zajedničke karakteristike, čimbenici koji uključuju karakteristike počinitelja, udaljenost putovanja i procesi odabira mete uvelike se razlikuju što taktički kriminalistički analitičar mora imati na umu.

Provale u domove ili komercijalne lokacije zauzimaju ogroman udio u ukupnom kriminalitetu. Pokazatelji ove vrste kriminaliteta ukazuju na to da je počinitelj provale muškarac (86%), bijelac (70%), mlađi od 25 godina, ima raniju kriminalnu prošlost (70%), nije specijalist samo za provale već čini i druge vrste kaznenih djela kao što su razbojništva, napadi, krađe, kriminalitet droga itd. Kod odabira mete uočeno je nekoliko čimbenika koji utječu na viktimizaciju: nadzor, visoka ograda, zauzetost prostora, pristupačnost, propusnost i dodatna zaštita – što pri analizi taktički analitičar mora uzeti u obzir.

Još jedan oblik kriminaliteta koji je po svojoj masovnosti izuzetno zastupljen u Sjedinjenim Američkim Država jest krađa automobila. Razlikuju se dvije vrste počinitelja, i to maloljetničke bande i profesionalni kradljivci automobila koji imaju puno zajedničkih karakteristika ali i očitih razlika u počinjenju ovog kaznenog djela koje utječu na taktičku analizu.

U petom poglavlju knjige pod nazivom **Povezivanje kriminaliteta** (*Linking Crime*) obrađuje se činjenica da se policijski službenici uvijek fokusiraju na kazneno djelo koje obrađuju, a ne na više kaznenih djela u smislu serijskih kaznenih djela. Autor se osvrće na "*sljepoću povezivanja*" koja se odnosi na činjenicu da se mnoga serijska kaznena djela dugo ne zamijete. Tek je uporaba softvera olakšala taj proces. Taj fenomen je opisan kroz slučaj analitičarke Jane Smith i šerifa Joe Robertsona, a oba slučaja pokazuju da ljudski mozak može lakše identificirati jedinstvenost od rutine i svakodnevice što otežava uočavanje obrazaca ponašanja i serijskih kaznenih djela. Autor se nadalje osvrće na ključna kriminalistička pitanja s opaskom da se, nažalost, policijski službenici premalo orijentiraju na pitanje *zašto?* te da bi taktički analitičar morao to izbjeći. Naime, osim pitanja *tko?*, *što?*, *gdje?*, *kada?* i *kako?* ključno pitanje koje utječe na razvijanje strategija i razjašnjavanja kaznenih djela je odgovoriti na pitanje *zašto?* je počinitelj počinio upravo takvo kazneno djelo, na tom mjestu i u tom vremenu te na taj način. Intrigantnost pitanja *zašto?* autor objašnjava na zanimljiv način teorijom ladica ormara s odjećom koja se temelji na izboru koja se ladica prva otvara i zašto. Isto tako na zanimljiv način se objašnjava istražiteljski mentalni sklop koji se temelji na činjenicama i zaključcima. Procesni model taktičkog kriminalističkog analitičara objašnjava se na "IZE modelu" koji instruirala analitičara da obuhvati sljedeće korake:

¹ "IZE model" je dobio takav naziv jer svaka riječ u engleskoj terminologiji koraka procesnog modela završava na "ize".

- **kategoriziraj** (*categorize*) – kreirati varijable koje će pridonijeti pronalaženju trendova kriminaliteta (kosa, rasa, spol, točka ulaska, vrsta oružja, vozilo i sl.)
- **generaliziraj** (*generalize*) – stvoriti opće vrijednosti za svoju kategoriju (ručno oružje, puška, muškarac, žena, smeđi, crni, blond i sl.)
- **organiziraj** (*organize*) – grupiraj određene *modus operandi* – i kategorije osoba zajedno; sortiraj podatke
- **minimaliziraj** (*minimize*) – potraži klastere u svojim podacima, identificiraj ih i organiziraj
- **maksimiziraj** (*maximize*) – potraži značajke koje ukazuju na identificiranje serije kriminaliteta.

Svaki od spomenutih koraka "IZE modela" detaljno se razrađuje sa stajališta taktičkog kriminalističkog analitičara. Na navedeno se nadovezuje procesni model *induktivno naspram deduktivnom*. Naime, "IZE model" nadilazi sljepoću povezivanja osiguravajući standardiziranu metodologiju za identificiranje obrazaca u podacima. Slično se postiže i deduktivnom, odnosno induktivnom metodom. U induktivnom pristupu analitičar započinje s jednim slučajem ili nečime sa čim ga želi povezati. U deduktivnom pristupu analitičar započinje sa svim podacima koje organizira slično kao u "IZE modelu".

Sljedeći procesni model koji se obrađuje je *kvantitativna identifikacija* koja uključuje analizu povijesnih podataka kako bi se identificirala pravila u podacima, te nakon toga razvio mehanizam koji bi obavijestio kada se takvo pravilo prekrši. Ova vrsta analize može se koristiti ne samo za identificiranje serijskog kriminaliteta već i za otkrivanje nadolazećih obrazaca, smanjenje ili povećanje nekih aktivnosti.

Zadnji dio poglavlja obrađuje metodu pronalaženja podataka, odnosno dubinsku analizu podataka (*data mining*). Naime, analitičar ne samo da mora znati obrađivati statističke podatke, raditi razne vrste analiza podataka već mora biti i dobar poznavatelj baza podataka kako bi mogao pronaći podatke koji su mu potrebni za analizu. SQL (*Structured Query Language*) je uobičajeni i osnovni jezik za pronalaženje podataka. Korištenjem SQL-a analitičar može obavljati upite u bazi podataka radi pronalaženja odgovarajućeg podatka, ili statistički obraditi podatke pa čak ih i modificirati radi boljeg korištenja. Osim SQL-a autor objašnjava i njegove poboljšane verzije kao što su RegEx (*Regular Expressions*) i koncept (*Concepts*).

U šestom poglavlju knjige pod nazivom **Vremenske analize** (*Temporal Analysis*) obrađuje se analiza koja je povezana s vremenom – utvrđivanje kada se kazneno djelo ili događaj dogodio, način analiziranja vremenskog tijeka i tempa događaja, različite distribucije događaja u vremenu, objašnjavanje kako počinitelj (ili druge osobe) djeluje kroz vrijeme, koliko dugo je događaj trajao, te frekvenciju i pravilnost događanja. Isto tako obrađuje se i korištenje vremenskih analitičkih informacija u suzbijanju serijskih kaznenih djela. Na početku se daju definicije ključnih pojmova kao što su događaj, dimenzija, T koordinate, kalendar, sat, datum, vrijeme, grupno određenje datuma i vremena.

Kako je vrlo teško znati kada se točno određeno kazneno djelo dogodilo, posao analitičara na samom početku analize određivanje je vremenske pozicije svakog kaznenog djela, odnosno događaja. Kazneno djelo je kompleksno u vremenskim dimenzijama pa posao analitičara u smislu određivanja vremenskih stadija događanja djela nije ni malo lak. Osim klasične vremenske analize objašnjena je i *aoristna analiza*, odnosno

vremenska analiza temeljem izjava eventualnih svjedoka. Jedinica kojom se izražava vremenska dimenzija uobičajeno se odnosi na "sat", ali i "minutu", ali ukoliko se radi o dugotrajnijem događaju, jedinca može biti i "dan". Kako je vrlo važno pozicionirati svaki stadij kriminalnog događaja u mjestu i vremenu, za tu potrebu se osim X i Y koordinata (koje određuju mjesto počinjenja) koristi i T koordinata koja određuje vrijeme događanja određene aktivnosti.

U poglavlju se objašnjava *vremenski raspon i vremenska distribucija* događaja. Distribucija opisuje u kakvom je odnosu određen događaj koji je smješten u analiziranom području s drugim događajima, pa se u tom smislu razlikuje klaster distribucija, slučajna distribucija i ujednačena distribucija. Autor daje i matematičke formule za izračunavanje distribucije.

Analitičar osim distribucije kaznenih djela mora analizirati i njihovu pojavnost kroz vrijeme, dakle mora izračunavati tempo pojavljivanja. Razlikuju se tri vrste tempa: ubrzavajući, usporavajući i stabilni. Na kraju poglavlja objašnjava se analiza vremenskog ciklusa određenih kaznenih djela kao i analiza serija u vremenu s osvrtom na razne vrste trendova pojavnosti.

U sedmom poglavlju knjige pod nazivom **Geografsko profiliranje** (*Geographic Profiling*) daje se prikaz različitog određenja geografskog profiliranja na razini analitičke primjene. Geografsko profiliranje podrazumijeva korištenje određenog seta tehnika koje pomažu pri stvaranju prioriteta u istraživanju s obzirom na geografsku distribuciju serijskih kaznenih djela. Naime, geografsko profiliranje je, ustvari, sustav strateških informacija koji se koristi u istraživanju serijskih kaznenih djela radi sužavanja područja traganja za počiniteljem. U poglavlju se daje prikaz razvoja geografskog profiliranja kao i različitih škola geografskog profiliranja. Tako se pri objašnjavanju svake škole obuhvaća osobnost i povijest škole, te primjena algoritama škole uz matematičke formule za izračun algoritama. Škole koje su obuhvaćene u poglavlju jesu: Kriminalističko geografsko određivanje mete (*Criminal Geographic Targeting – CGT*), Istražna psihologija (*Investigative Psychology – I-Ψ*), Kriminalistička statistika (*CrimeStat*), Klinasta teorija (*Wedge Theory*) i Geo-forenzična analitika (*Geoforensic Analysis*). Objasnjeno je i nekoliko filozofskih podloga geografskog profiliranja kao i individualne metode. Na kraju poglavlja prezentirana su istraživanja o točnosti sustava geografskog profiliranja kao i rječnik pojmova iz ovog područja.

U osmom poglavlju knjige pod nazivom **Predviđanje i predikcija** (*Forecasting and Prediction*) daje se prikaz kako se informacija o kaznenom djelu koja je analizirana, koristi u budućnosti. U tom smislu autor razgraničava dva pojma koja u govornom jeziku predstavljaju sinonim, no u tehničkom smislu se razlikuju iako oba obuhvaćaju "prognoziranje". **Predviđanje** (*Forecasting*) se definira kao "planirati unaprijed, predvidjeti; procijeniti ili izračunati unaprijed". **Predikcija** (*Prediction*) se definira kao "konstatacija o tome što će se dogoditi; najavljuvanje budućeg događaja". Razlika u pojmovima je mala ali važna, a očituje se u pojmu *događaja* koji se pak definira kao zaseban incident koji ima jedinstvene koordinate u vremenu i prostoru. Dakle, razlika je u tome što predikcija pokušava najaviti događaj dok predviđanje izvodi procjene i kalkulacije. Ako se takva razlika prenese na analitički proces, može se reći da je predviđanje *strateška i administrativna disciplina* (npr.: što će se dogoditi s policijskim vremenom reagiranja na događaj

nakon što se otvori novi trgovački centar) dok je predikcija *taktička i operativna disciplina* (npr.: gdje će serijski napadač opet napasti). Predviđanje nije uvijek uspješno što ovisi o količini informacija ili iskustva povezanog s prošlim događajima ili aktivnostima što autor detaljnije objašnjava. Kod predviđanja analitičar ima slobodu uzeti značajno vrijeme kako bi pažljivo prikupio i pripremio podatke za analizu, stvorio istražiteljske planove, izradio sustav predviđanja i kalibrirao rezultat. U kriminologiji i znanstvenom sektoru primjena predviđanja pokazala se izuzetno točnom.

U okviru izlaganja o predviđanju objašnjeno je i **vremensko predviđanje** koje obuhvaća procjenu broja kaznenih djela koja će se dogoditi tijekom zadanog vremenskog razdoblja, kao i **prostorno predviđanje** koje obuhvaća broj aktivnosti koje će se dogoditi u određenom prostoru. Veliki dio poglavlja bavi se činjenicama koje objašnjavaju zašto je predikcija uspješna što je objašnjeno na modelu odlučivanja gdje sjesti u kinodvorani ukoliko se promijene okolnosti slobodnih sjedala. No kao i predviđanje, i predikcija nije uvijek uspješna što se u ovom slučaju odnosi na predikciju postupanja više osoba uz različite čimbenike koji variraju u svojim različitostima. I predviđanje i predikcija bazirani su na ekstrapolaciji prošlih zapažanja i to u smislu da ono što se dogodilo prije ukazuje na put prema onome što će se dogoditi kasnije. U poglavlju se obrađuju jednostavne metode koje se mogu koristiti za "prognoziranje" problema bez korištenja specijaliziranih softvera kao što su: promjena postotka (*percent change*), korelacija (*correlation*), autokorelacija (*autocorrelation*) i linearna regresija (*linear regression*).

U devetom poglavlju knjige pod nazivom **Postupanje** (*Intervention*) uvodno se određuju i definiraju pojmovi kao što su: kriminalistička analitika, problem, strategija i taktika, operacija, akcija i reakcija, inicijativa i jednadžba kriminalističke odluke. Policijsko postupanje je definirano Akcijskim planom postupanja koji mora imati definirane ciljeve. Izbor ciljeva mora biti temeljen na razumnim očekivanjima uspjeha uz korištenje alata i tehnika koji su neposredno dostupni i primjenjivi. Postoji pet osnovnih ciljeva policijskog postupanja:

1. **remećenje** (*disruption*) – podrazumijeva prisiljavanje serijskog počinitelja da promijeni svoje ponašanje
2. **premještanje** (*displacement*) – podrazumijeva praksu da se počinitelja prisili da promijeni svoju aktivnost u prostoru i vremenu
3. **razvoj** (*development*) – radi se o povećanju broja dostupnih tragova, vodilja i analitičkih informacija
4. **dezintegracija** (*disintegration*) – cilj je razbijanje kriminalne skupine ili mreže počinitelja ili izdvajanje počinitelja iz njegove socijalne skupine
5. **zadržavanje** (*detention*) – mjera prevencije ili represije koja počinitelja sprječava da počini nova kaznena djela.

Autor nadalje objašnjava *intervencijske strategije*:

1. **odvracanje** (*deterrence*) – strategija promjene ponašanja počinitelja mijenjanjem njegove percepcije rizika i cijene što uključuje utjecaj na uspjeh, rizik, kaznu i dobit
2. **uskraćivanje** (*denial*) – strategija da se počinitelju prikaže da nije moguće počinuti kazneno djelo kako bi mu se uskratila prilika da napadne

3. **istraživanje** (*investigation*) – strategija identificiranja uzroka taktičkog kriminalističkog problema i njegova eliminacija
4. **presretanje** (*interception*) – strategija zaustavljanja počinitelja obično tijekom izvođenja nekog aspekta kriminalnog ponašanja kao što je odabir mete, napad, bijeg ili konsolidiranje.

Na kraju poglavlja analizira se taktika kao specifična radnja koju poduzimaju policijski službenici u skladu s akcijskim planom kao kombiniranim pristupom rješavanja serijskih kaznenih djela.

Drugi, praktični dio knjige, bavi se praktičnim zadacima i upoznavanjem s radom softvera ATAC i ArcGIS i njihovom uporabom, SQL-om, korištenjem filtera, softverskih obrazaca za različite analize, korištenjem aplikacije Google Earth i dr.

2. ZAKLJUČAK

Iz analiziranog sadržaja knjige može se zaključiti da knjiga doprinosi daljnjoj modernoj primjeni kriminalističke analitike u okviru kriminalističkog istraživanja s naglaskom na primjenu taktičke analitike. U području taktičke kriminalističke analitike uočen je stalan napredak u primjeni tehničkih dostignuća i specijalističkih softvera, te su izrađene posebno prilagođene aplikacije i za identificiranje kriminalistički značajnih trendova i za razjašnjavanje kaznenih djela. Posebno interesantno područje primjene je u domeni serijskog kriminaliteta, i to u dijelu predviđanja ali i hvatanja počinitelja. Navedena građa je u ovoj knjizi objašnjena na teoretskoj i znanstvenoj razini ali i u području praktične uporabe, budući da je sastavni dio knjige i set praktičnih zadataka koji se rješavaju "korak po korak" uporabom analitičkih alata – softvera. Iz ovog razloga knjiga se posebice preporuča na korištenje kriminalističko-obavještajnim analitičarima, ali i policijskim službenicima koji će dobiti kvalitetan uvid u mogućnosti taktičke kriminalističke analitike.

Prikaz pripremila: Ana-Marija HORJAN*

* Ana-Marija Horjan, magistar kriminalistike, Ravnateljstvo policije MUP-a RH, Uprava kriminalističke policije, Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, Odjel kriminalističko-obavještajne analitike, kriminalističko-obavještajni analitičar.